

מה בין תקציר לתמצית?

תאריך עדכון אחרון : 14.06.23

הדוגמאות לקוחות מתוך מחקר מק"ט 142
[הערכת מיזם הנגשה קוגניטיבית של מוזיאונים ואתרי פנאי, 2020](#)

תמצית

אקים ישראל בשיתוף המוסד לביטוח לאומי, קרן שלם והמשרד לשירותים חברתיים יזמו והפעילו פרויקט ייחודי להנגשה קוגניטיבית של מוזיאונים. בפרויקט השתתפו ארבעה מוזיאונים, ומוזיאון נוסף שימש להשוואה. במחקר הנוכחי הוערכה רמת הלמידה ושביעות הרצון של קבוצות מבקרים עם מוגבלות שכלית לפני ואחרי תהליך ההנגשה הקוגניטיבית של כל מוזיאון. הממצאים הכמותיים מאששים כי השינוי בידע גדול יותר באתרים המונגשים מאשר באתר שלא הונגש. יחד עם זאת, הידע ככלל נותר נמוך. לא נמצא אישוש לכך שהנגשה של האתרים מעלה את שביעות הרצון. נמצא כי שביעות הרצון הייתה גבוהה מאוד טרם הנגשת האתרים וקשורה למרכיבים נוספים כגון: אורך הסיור, גודל הקבוצה, מידת ההנגשה הפיזית, המעברים ממקום למקום בתוך המוזיאון, חלל ההדרכה (פתוח/סגור), תמיכת הצוות המלווה, שימוש בתגי שם למשתתפים, מאפייני ההדרכה, השימוש בעזרים, פישוט לשוני, שימוש בסמלים, למידה פעילה, ויצירת חווית ביקור מהנה.

תקציר

מחקר זה נעשה במימון קרן שלם וקרנות הביטוח הלאומי.

הנגשה של אתרי פנאי ופעילויות פנאי לאנשים עם מוגבלות שכלית היא חשובה ובעלת ערך רב, שכן יש ביכולתה לתרום לקירוב האדם עם המוגבלות השכלית לחיי התרבות והפנאי בקהילה, לשיפור איכות חייו ולהרגשתו השוויונית. בנוסף, הנגשה של תרבות הפנאי מאפשרת נוכחות של אנשים עם מוגבלות במרחב הציבורי ובכך מקדמת גם שינוי תפיסתי בקרב הציבור הרחב. הכרה זו קיבלה ביטוי גם בעיגון הזכות לנגישות בכל תחומי החיים באמנה הבינלאומית לזכויות אנשים עם מוגבלות¹ ובחקיקה ובתקינה הישראלית. עם כניסתן לתוקף של תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות, 2013), ובמיוחד תקנות 60-61 - התאמת מוזיאונים וגלריות, נוצר הכרח לבחון **כיצד ניתן להציג את המידע במוזיאונים כך**

¹ [האמנה הבינלאומית בדבר זכויות אנשים עם מוגבלויות](#)

שכל אדם יוכל להבין אותו, וכיצד ניתן לקיים את הפעילות כך שכל אדם יוכל להשתתף בה. לשם כך, חברו מספר גופים מובילים בתחום הסיוע לאנשים עם מוגבלות: קרנות הביטוח הלאומי, משרד הרווחה והשירותים החברתיים, קרן שלם ואקים ישראל ופיתחו תכנית ייחודית להנגשת אתרי פנאי הכוללת השתלמות צוותים ופיתוח עזרים ייחודיים ומותאמים לפי צרכי המוזיאון/האתר ומחקר הערכה מלווה. תכנית כוללת זו הינה ראשונית וייחודית בארץ (וייתכן ואף בעולם). בשלב הראשון התכנית הופעלה בארבעה אתרים בעלי אוריינטציה שונה: אתר ארכיאולוגי עיר דוד בירושלים, מוזיאון טכנודע חדרה, חירייה המרכז לחינוך סביבתי ומוזיאון העפלה עתלית. מוזיאון נוסף, מוזיאון המדע בירושלים שבו לא בוצעה הנגשה, שימש להשוואה. המחקר הנוכחי נועד להעריך את התרומה של פעילויות ההנגשה הקוגניטיבית במוזיאונים השותפים לפרויקט עבור אנשים עם מוגבלות שכלית, מבחינת הנאה, השתתפות ולמידה. מערך מחקר היה מעורב (Mixed design) ונבחנו מרכיבים כמותיים ואיכותניים. במחקר השתתפו 5 קבוצות אנשים עם מש"ה מחמש מסגרות שונות. 4 קבוצות (מסגרות) היוו את קבוצת המחקר, כל קבוצה ביקרה במוזיאון אחד לפני ההנגשה ולאחריה. הקבוצה החמישית הייתה קבוצת ההשוואה. קבוצה זו ביקרה פעמיים במוזיאון המדע בירושלים אשר לא עבר הנגשה. האינטרוול בין מדידה ראשונה (לפני) לבין מדידה שנייה (אחרי) היה כשנה וחצי עד שנתיים. משתתפי המחקר היו בוגרים עם מוגבלות שכלית ברמת תפקוד בינונית עד גבוהה, רובם (אך לא כולם) עם יכולת ניידות עצמאית וללא מגבלה חושית חמורה כגון עיוורון או חרשות. במחקר נעשה שימוש במספר כלים: (1) כלי תצפית למדידת השתתפות (פרטני), (2) כלי תצפית קבוצתית, (3) ראיון עם מדריך המוזיאון והצוות המלווה, (4) שאלון הנאה ושביעות רצון, (5) שאלון ידע (5 שאלות סגורות, לכל שאלה ארבע תשובות אפשריות ואחת מתוכן נכונה). בנוסף בוצעו קבוצות מיקוד לצוותים המלווים [במטרה להרחיב את הפרספקטיבות לגבי הראייה הכוללת של חווית הביקור במוזיאון]. בבחינה של כלל האתרים שהונגשו, נמצא שינוי גדול לחיוב בידע לפני לעומת אחרי ההנגשה ($d' = 0.70$) ומובהק ($P < .001$). יחד עם זאת, אף שחל שינוי לחיוב בידע בשלושה מתוך ארבעת האתרים, הידע ככלל נותר נמוך. שביעות הרצון נמצאה גבוהה מאוד עוד טרם הנגשת האתרים, ולא נמצא אישוש לכך שההנגשה תרמה לשיפור בשביעות הרצון ככלל וגם לא באף אחד מהתחומים. יחד עם זאת, כאמור, שביעות הרצון הייתה גבוהה מאוד כבר בנקודת הכניסה. ניתוח הממצאים האיכותניים הציב על קשר בין שביעות הרצון למרכיבים נוספים כגון: אורך הסיוע (משך אופטימלי – שעה עד שעה וחצי), גודל הקבוצה (קבוצה קטנה של 10-12 משתתפים), מידת ההנגשה הפיזית, מספר המעברים בתוך חלל המוזיאון (קטן), הדרכה בחלל סגור, תמיכה של הצוות המלווה, שימוש בתגי שם למשתתפים, הדרכה נגישה ומותאמת, המחשה באמצעות עזרים פשוטים להפעלה ולשימוש, פישוט לשוני, שימוש בסמלים, למידה והתנסות פעילה, ויצירת חווית ביקור מהנה.

מילות מפתח: הנגשה, מוזיאון, מחקר הערכה, מוגבלות שכלית התפתחותית, מבחן ידע, שביעות רצון, פישוט לשוני

Abstract

This research was conducted with the financial support of The Shalem Fund.

Access to leisure and recreational activities for people with intellectual and developmental disabilities (IDD) is important and valuable. It contributes to bringing people with IDD closer to the cultural and leisure life of the broader community, improving their quality of life, and increasing their sense of equality. Moreover, access to leisure culture increases the presence of people with disabilities in the public sphere, and thus promotes a perceptual change among the general public. Recognition of this is expressed in a guarantee to the right to access all realms of life, granted by the International Convention on the Rights of Persons with

Disabilities² and in Israeli legislation and regulations.³ With the enactment of the Equal Rights for People with Disabilities Act (Service Accessibility Adjustments, 2013)⁴, specifically regulations 60-61 regarding accessibility to museums and galleries, it is imperative to consider **how information can be displayed in museums so that all individuals can understand it, and how activities can be conducted so that all individuals can participate.**

A number of leading aid organizations for people with disabilities are partnering to achieve this goal: The National Insurance Funds, Ministry of Labor, Social Affairs and Social Services, the Shalem Fund, and Akim Israel. Together, they have developed a special program to make recreational sites accessible. This program includes training for staff groups, development of tailor-made accessories according to the needs of each museum or recreational site, and accompanying evaluative research. This comprehensive plan is pioneering and unique in Israel (and possibly in the world).

In the first phase, the program was implemented at four sites of different orientations: the archaeological site at the City of David in Jerusalem, the Technoda Science and Technology Education Center in Hadera, the Hiriya Center for Environmental Education, and the Atlit Detainee Camp Museum. Another museum, the Bloomfield Science Museum in Jerusalem, where accessibility has not been improved, was used for comparative purposes.

The present study aims to assess the contribution of the activities for improving cognitive accessibility that took place in the museums involved in the project, in terms of the enjoyment, participation, and learning of people with IDD. A mixed-methods design was used, and we examined both quantitative and qualitative components. Groups of people with IDD from five different IDD residential places participated in the study. Four of the groups constituted the research group. Each of these groups visited one site before and after its accessibility program was launched. The fifth group was the control group. The control group made two visits to the Bloomfield Science Museum in Jerusalem, which has not improved its accessibility. The interval between first measurement (before) and second measurement (after) was between 18 and 24 months. The study participants were adults with moderate to high levels of IDD. Most (but not all) have independent mobility capability and no severe sensory disability such as blindness or deafness.

Several research tools were used in this study: (1) observations for measuring individual participation, (2) observations of groups, (3) interviews with museum guides and supporting staff, (4) a questionnaire assessing enjoyment and satisfaction, (5) a questionnaire assessing knowledge, consisting of five closed questions, with four possible responses to each, only one of which was correct. In addition, focus group with the supporting staff, conducted with the aim of increasing our insight into the overall perception of the museum visit

In an overall assessment of the sites that had improved their accessibility, the positive change in participants' knowledge before and after accessibility improvements was found to be large ($d = 0.70$) and significant ($P < .001$). However, although there was a positive change in knowledge at three of the four sites, participants' level of knowledge as a whole remains low.

---

² <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

³ <https://www.gov.il/he/Departments/legalInfo/crpd>

⁴ <https://www.aisrael.org/Uploads/dbsAttachedFiles/Regulations.pdf>

Satisfaction was found to be very high even before the sites' accessibility was improved. No confirmation was found that the improved accessibility contributed to an overall improvement in satisfaction, nor at any of the specific sites. That said, satisfaction was indeed already very high at the time of entry to the sites.

Analysis of the qualitative findings indicated a correlation between satisfaction and other components such as: length of tour (optimal duration is 60-90 minutes); group size (optimally a small group of 10-12 participants); degree of physical accessibility; number of transitions within the museum space (preferably few); instruction given within a closed space; support of the accompanying staff; use of name tags for participants; instruction that is accessible and suited to the audience; demonstrations using accessories that are simple to operate and use; simplification of language; use of symbols; active and experiential learning; creating a fun visit experience.

Summary

Akim Israel in collaboration with the National Insurance Institute of Israel, the Shalem Fund and the Ministry of Social Services initiated and launched a unique project for the cognitive accessibility of museums. Four museums participated in the project, and a fifth museum was used for comparison. In the present study, the level of learning and satisfaction of Intellectually disabled visitors was assessed before and after the accessibility process of each museum. The quantitative findings confirm that the change in knowledge is greater in the accessible museums in the non-accessible ones. At the same time, knowledge remains low. There was no confirmation that the accessibility of the museums increases satisfaction. Satisfaction was found to be very high prior to making the museums accessible, and it was found to be related to other components like: length of tour, group size, degree of physical access, transitions within the museum, space allotted for guidance (open / closed), accompanying support staff, use of participant name tags, nature of training, using aids, linguistic simplification, using symbols, active learning and creating a fun visiting experience.

Keywords: accessibility, museum, evaluative research, intellectual/developmental disability, knowledge assessment, satisfaction, language simplification